

KÖZMŰVELŐDÉS

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:	A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.	Ugy a lap szellemi részét illető cikkeik, mint az előfizetési pénzek a „Közművelő- dés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várhoz küldendőek.
Egész évre 4 frt.		
Félévre 2 „		
Negyedévre 1 „		

A szépművészetek.

(Vége.)

G) Az ének nem egyszerűen a szó, hanem a szónak hangzása: a hang, mint hang viszi benne a főszerepet, magassága, mélysége, tartama és a hangok egymásközötti viszonya szerint. A szó a képzetet tolmácsolja, a hang a kedélyvilágot. Dallamnak nevezzük a hangok sorozatát, különféle árnyalatu elemeknek összességét.

Rythmusnak nevezzük a szótágok hosszúságának és rövidségének, emelkedésének és esésének szabályszerű változását. Innen az ének oly művészet, mely az emberi életből — különösen az éneklő saját belvilágából merített hangok változatai vagy összhangja által érzékfeletti szép érzetét kelti és ezzel kapcsolatosan ennek élvezetét nyújtja.

H) A zene meghatározása összeszik az énekével, csupán hangszert kíván, mint segédeszközt a hangok kieselésára. Az ének és zene nem fejez ki oly határozott alakokat, mint a plastica vagy graphica, de általánosságában annál inkább elragadó. Teustica a hangképzés törvényeiről szóló tan: melodia és harmonia a hangok egymásutánjának és együttességének művészete.

Hangüttem szerint lehet az ének és zene chorál vagy figurál, helye szerint egyházi, színházi, térszene vagy az úgynevezett katona zene.

Az éneket és zenét a görögök és rómaiak nagyban ápolták. Elméleti tárgyalásának nyomaira találunk már a 6. században Kr. előtt. Kiváló lendületet nyert a 13. és 15. században. Jelesebb képviselői: Baach Haydn, Mozart, Beethoven, Meyerbeer, Wagner, Grunod, Rossini, Verdi, Liszt stb.

I) A költészet a művészetek remeke. Sokszor olvastam és még sem unom ismételni Schiller szavait, midőn „Huldigung der Künste” című versében megszólaltatja a poésist:

„Tér és időnek rajtam nincs uralma,
nem ismerék határt korlátokat;
Habkönnnyű eszközöm a szó hatalma,
Mérhetlen birtokom a gondolat.
Mit sejt az ég s föld tágas határa
Mi a természet keblén két és terem,
Mindenható parancsszavam kitarja,
A költő lelke áthat mindenben;
De szebbet lenni sohasem remélek
Mint szép alakban ép és tiszta lélek”.

A költészet a természet szabad, fesztelen és legszebb leánya; hatásköre terjedelmesebb, eszköze könnyebb, nincs kötve a márvány-kemény anyagához, nem függ a színek ve-

gyütlékétől, föl van mentve a hangszer tökélyétől: repül mint a sas magasán és bátran, hová emberi gondolat fel vagy értelem leszállhat. Azon lánczok, melyekkel önmagát megkötöm látszik a szépség veszületét törvényei, sőt gyakran törvényeinek mellözésében annál bájoibb, minél eredetibb: annál lebilineselőbb, minél vakmerőbb.

A költészet hangszere a szív, festő vonása a képzelet; megtestesítője a szó. Ugy extensió mint intenzitásra nézve a többiek felett áll, mert a legbensőbbet is — legyen bármily szellemi képzet vagy vágyódás napvilágra hozza. Mint a Nilus forrása Africa belsejében vonja el magát, egy a költészet forrása legbensőbb rejtekeiben az ember maga, mondhatjuk tehát, hogy a költészet oly művészet, mely szó által közli mindazon érzékfeletti szépet, a mit az ember a külvilágban avagy saját belvilágának egész terjedelmében talál és pedig akkép, hogy ez által a kifejezett szép élvezetét nyújtja.

Hat századdal Kr. előtt a „Schiking” nevű gyűjteményen a kínaiaknál még circa 10—12 századdal előbbre való költészet, mint szentkönyv volt föntartva. India sanskrit nyelven jegyzé fel költészetét. A választott népek prózája is majdnem költészet. Az arabok az imadás egy nemével fogták körül a költőt, szerintük ez az istenség lehelete vala. A perzsák 3. századdal Kr. e. Behraunguo fejedelmidejében látszottak a költészetet felkarolni, ki a mértéket és rimet a monda szerint úgy találta fel, hogy kedvenc hölgye esetleg ép oly üttem és hangvégződéssel felele kérdésére, mint a milyenben a kérdés hozzá intézve volt.

A görög és római költészetet ismerte és megbámulta a világ. A költészet szavát meghallotta a román, germán és szláv népek mindegyike, nem hír, nem követ, nem tanulmány, hanem a természet vitte meg nekik, mely felzeng délnek virányos partjain és nem némul el éjszak hidege alatt sem. Nem tudom osztják-e véleményemet, de én a költészetet valódi és fenkölt magaslatában értem, mondom, a költészetet tartom a művészetek elsejének, oly annyira, hogy szerintem a költészetben adta Isten a többi, mert ennek, ha nem adaequat-értelemben is, bizonyos foka és neme kívántatik abhoz, hogy bármily téren a széptani képzet (calleotechnische Conception) meglegyen. — Kittinőbb alakjai: Homer, Virgil, Horac, Ovid, Sapho, Pindar, Anacreon, Thespis, Ariosto, Sophocles, Aeschylus, Euripides. — Hans Sachs, Fischart, Walter v. Vogelweide, Milton, Goethe, Schiller, Klostok, Eichendorf, Räckert, Heine, Byron, Victor Hugó, Petrarca, Boceacio, Colderon, Trim-

berg, Brant, Murner, Lessing Uhland, Kleist, Gutzkow, Iean, Racine, Voltaire, Rousseau, Moliere, Dumas, Sardou, Schakespeare, Petöffy, Arany, Vörösmarti stb.

4) Szépművészetnek emyinek kellett lennie, mert a szép művészet érzékítő közeget követel és ez külérzékeink száma szerint többszörösinhető, értem a discretív külérzékeket, mert ezek jelenítik meg a tárgyakat, ugy a hogy vannak. Látnuk az élő escelekvést a drámában, ugyanazt a tér 3-as irányában a plasticánál, sük lapon a graphicánál: halljuk az élő hangot az énekben, az élő utánzását a hangszereken kelt zenében, halljuk és érezzük a szónoklatban a költészet és beszéd hatását. Ennek így kellett nyilvánulnia szellemi alakból és az érzékítő közeg anyagából, mert az ember is összetétel: szellem és anyag.

Továbbá a művészet mindig élő között forog, mert a széptani hatások és működések végmagyarázata: Élet t. i. Isten — nem lehet u. i. a valódi szépművészet más, mint az isteni sugaraknak az emberi természet prizmáján megtörő fény világa. Nem lehetett más, mint a mi volt a szépművészetek feladata: érzékfeletti tiszta, szép, mert az ember szeretni csak az erkölcsi jót tudja, reá tehát mint kedves és emelő csak az hathat, a mi ezzel szoros összeköttetésben áll. A dráma, plastica és graphicában az ember küzdelme és vitalitása; az ének és zenében az ember érzelme — a költészetben szellem szabadsága lép fel.

A szeretet a főrvények elseje, az erők összefoglalója, a teremtés oka, a megváltás magyarázata, az egész lélektan kulcsa, ez a művészetek rejtvényének megfejtése is. Befoly a műalkatások eltérésére: vérmérséklet, éghajlat, életkörülmények képzetségi fok stb.

Az akkortájt eiórehaladt egyiptomi megbámulja nyílt hazájában a csillagmyriadok boltozatát és a maradandóság massív kivitelében igyekszik építeni a kék mennyezet felé.

Görögön kezében tartja az ítélet arany mérlegét, melyen vizsgálja nagy szülöttjeinek és a hozzáátzivárgott revelatiodoredékek gyémántsúlyát.

Az olaszok hazájában mosolyog a természet bája és hajnalszavára felderül az érzelem világa.

Éjszak kibontakozik ködének homályából és kezei között fényleni kezd a lassabb, de biztosabb alkotás talizmánja.

Művészetében az ember önmagát adja vissza, lépten nyomon érezhető ezen összeköttetés. A vilámság könyvedén lejt, megfelelő színei is elevenednek, a lebrezgetések gyorsabbak. Egy magas tenorhang futamodása és a bitor tüze az örömet és indulat bevét, míg a hang vagy taglejtés lassúsága a komolyt, a méltóságost tükrözi vissza.

Pazarul felvilágulást szór sugaraival a nap, elkomorlyit az éjszaka, tiszteletet parancsol a természeti tünemény, midőn hullámokon tova gördül a menydörgés szózata: ezért vonjuk be az üdvözültek hajlékát fényvel, a poklot a homály félelmeivel.

Az emberből a természet varázsvesszeje esalta ki a művészetet, saját lényének és öntudatosságának reakciója volt a művészet fejlesztése.

Nagy alkotásai e téren is azon nemzeteknek vannak, melyek sokat éreztek, gondolkodtak és főleg sokat szenvedtek: a többiek ezekhez jártak iskolába. Nines az abe-nek betűje, mely művész nevének ne sugná, nines az évnek napja, mely művész születése vagy halálára ne emlékezzék.

A művészet mesteri kézzel irt történelme egy nemzet multjának. Magyarhon neked az Ur egyet adott, de ez egyben mindent: a fájdalom költészetét.

Az emberiség Babylon vizeinél ül, a babok futamát látva eszébe jut saját mulandósága és visszagondol égi atyjának lakára.

Minden müdarab, Uraim, egy porszem az égi Jeruzsálemhez és a művészetek fellebbenő sohaja szüntelen visszhangzik a halhatatlanság emlékében.

Sándorffy Nándor.

Nagy Lajos emlékezete.*)

Mélyen tisztelt gyászoló közönség!

Szeretett atyámfiai az Urban!

Erdélyi egyházmegyénk buzgó és mindenkor hazafias klerusának tisztelendő díszes sorait egy év óta feltűnően és megdöbbentőleg kezdette tizedelni, megrikítani az enyészett fejedelme — a halál! A férfikor delén, az élet javaszkában álló munkabíró pályatársaink, köztük oszlopos férfiak, egyházunk és hazánk körül érdemesültek, döltek le gyors egymásutánban az enyészett karjaiba, a rideg sírba!

Még be sem heggedtek fájó sebeink, s ime! már megint egyik jelesünknek, az egyházi és polgári közélet egyik érdemekben megöszült vezérferfiának koporsója körül állunk, hogy az ő tiszteletreméltó tetemét anyaszentegyházunk áldó imádságai között letegyilk nyugalomra az édes anyaföldnek ölébe!

Bár nem épen váratlanul, de azért mégis fájdalmasan érintett mindnyájunkat a szomorú hír, hogy Nsgos és földlő Nagy Lajos, székesegyházi ez. kanonok, Alesik-Kászon-kerület kiérdemült főesperese, aranymisés áldozár, csik-szentgyörgyi plebános, a kath. székelységnek egyik büszkesége, életének 79-ik, áldozópapságának 56-ik esztendejében, a haldoklók székelységben való hitteleg részesülés után, Isten sz. akaratában való teljes megnyugvással vissza adta lelkét Teremtőjének!

És most, midőn a közelből és távolból is ily számosan ide sietünk, hogy megadjuk neki az annyira kiérdemelt végtisztességet, hogy utolsó istenhozzádot mondjunk a távozó lelki atyának, testvérnek, honfiának és jó barátának. — pap-társaim megtisztelő bizalma folytán nekem jutott a szomorú kötelesség, hogy parentáljam őt előttetek, hogy tolmácsa legyek azon nemes és megszentelt érzelmeknek, melyekkel az ő szíve kétségkívül eltelve volt az utolsó percekben is iránnyunkban, — de azon érzelmeknek is, melyeknek hatása alatt illik és kell hogy álljunk mi mindnyájan, kik őt amíg élt szerettük, becsültük, kik ő benne egyik jelesünket siratjuk!

S midőn én — gyengességem érzetében is — e nem épen könnyű feladatra vállalkozám: ösztönzött és készítetett engem az a szeretetteljes tisztelet, melylyel az elhunyt iránt én mindig viseltetem, — de más részt bátorított és biztatott a remény is, hogy mélyen tisztelt hallgatóm kegyes elnézéssel leendnek fogvatkozásaim iránt!

Isten ajándéka minden élet. De Istennek kiváló ajándéka és áldása az az élet, mely évek hosszú sorára kiterjedve,

*) Elmondotta Kovács Simon f. év június hó 10-én, a boldogult tetemét sekor. Szerk.

fáradhatlan és önzetlen munkássággal törekszik sokakat boldogítani! És ilyen vala kedves elhunytunknak élete! Mert 79 éven át ő bizonyára nem magának élt, hanem sokaknak javára és boldogítására élt azon a pályán, melyre őt az Úr korán elhívta, mondván neki is a szavakat, miket egykor kedvelt látnokához, a sokat szenvedett Jeremiához intézett vala: „Őrök szeretettel szerettelek téged, azért vontalak magamból, könyörülvén!” Igen, ő a papi pályát választotta ki munkaterül, hogy azon szolgáljon Istenének és hazájának: s bár tudta jól, hogy e pálya sok szűró fővist fermett mindenben a rajta becsülettel járóknak, mégis szolgált kitartással és örömmel, mert meg volt győződve arról, hogy minden élet-hivatások között épen e pályán lehet legtöbbet munkálkodni Istennek dicsőségére és embertársainak közjávára; s zsené életét lebegvén az irás biztató és bátorító szava: „A kik sokakat oktatnak és vezetnek az igazság ismeretére és szeretetére, nevék egykor ragyogni fog, mint az égen a esillagok!”

A kies és nemesak dús terményeireől, de lelkes és ön-feláldozó fiaí és leányairól is híres Háromszéken, Béla-falván látta ő először Istennek áldott napját. Édes atya egyszerű kántor-tanító volt ki mint ilyen korán kezdte, — mert maga is közel állván az Úr oltárához, alkalma volt rá, — megismertetni a zsenge gyermekkel Istent és az ő anyaszentegyházát, s bizonyára, Isten után ez első jótékony befolyásnak és nevelésnek köszönhetette az erdélyi egyházmegye a később annyira kitűnő lelkes és hiteles papot! Az első nevelés és oktatás kézdívásárhely-kantái gymnáziumban nyert felvilágítást, majd a károlyfejérvári lyceum, — hol a bölcseleti, — és a budapesti tudomány egyetem. — hol a hittudomány tanfolyamot végezte, — vetélkedve buzgólkodnak kifejtetni és megérteni az ifjunak már esirájában nagy tehetségeit. A több mint félszázad óta virágozó budapesti egyházirodalmi iskolának első megalapítói közt, a nagyemlékezetű Csajághi Sándor volt esanádi püspök és a többi lelkes tagok társaságában ott látjuk őt is, ott volt az ő munkás keze is, ott működött és segített berendezni és biztosítani azt a veteményes kertet, azon egyházirodalmi melegágyat, melyből azóta egész mostanig annyi jeles egyházi író, a vallásosan-hazafias közművelődés mind megannyi bajnoka kelt ki és szállott síkra ki anyaszentegyházunk igazaiért! Bizonyára ekkor fogamzott meg lelkében a nemes érdeklődés, érzék és pártfogás, melylyel egész papi életén keresztül az irodalmi mozgalmak iránt viseltetett; innen nyeri megfejtését a nemes törekvés, hogy öregségében se maradjon el a kortól, hanem annak szívonalan maradjon; minek legszebb bizonyossága nagyszerű és választékos könyvtára, melyben az egyházi irodalom jelesebb termékei a legújabb időkig majdnem mint feltalálhatók, s hogy a profán tudományokban egész oly otthonos volt, klasszikai ismeretekben pedig korunk legjelesebbjei közé sorozhatjuk.

Az egyetemről haza jöven, szorgalmas méh gyanánt gyűjtött ismereteit, összes tudását egyházmegyéjé javára fordítandó: első alkalmazást Brassóban nyert az ifju levita; majd rá 1834-ben sept. 21-én az anyaszentegyház áldozó papjává avatta őt a ránk székelyekre nézve örök emlékezetű es. tsnádi Kovács Miklós püspök, és Sz.-Udvarhelyt a gymnáziumnál mint tanárt alkalmazta. Ezután rövid ideig mint kiskapusi lelkész működött, homnan az akkor még hozzánk tartozó szilágysomlyói gymnáziumhoz küldetett. 1848-iki szabadságharcunk mozgalmái N.-Szebenben találják őt, hol tanár-

társaival hazafias buzgósággal állott őrt a tanuló ifjuság nemzeties irányú oktatása körül ez ellenséges városban. E szomortian dieső időszakban ő is, mint annyi jelesünk tudta és teljesítette is emberül hazafi kötelességeit, megértvén a magyar dalát: „Önkényt álltam a honvédzászló alá, édes hazám szeretete vitt rá!” s ő maga is az akkori vidéki lapokban több buzdító hazafias verset adott ki, minő pl. az: „Álljon elé Gábor Áron, öntsön ágyut minden áron“, stb. ezért aztán üldöztetést szenvedett ő is, mint annyian szenvedtek akkor, az igazságért bujdosnia kellett, nem lele honját a hazában, elrejtve lappangot szülőföldjén, fáktetején hált, s heteken át nem látott embert mást egy kis leányrokonán kívül, ki feltűnés nélkül vihette el a bujdosó életfentartására szükségeseket, s ki iránt nagy lelke hálját élete végeig érezte stettekenben is tanusította. Sok zaklatás után purifikáltatott, s 1851-ben ismételt Sz.-Udvarhelyt mint gymnáziumi tanár működött. 1852-ben végkép a lelki pásztorokodás terére lép, s előbb Csik-Szent-Imrén, majd Nagy-Kászonban s végül 1859-től fogva mostanig, vagyis 31-évig s pár hónapig e nemes hitközségben mint buzgó lelkipásztor élt és buzgólkodott népünk valás-erkölesí nevelésén és vezetésén.

Mindenkor hazafiasan vallásos buzgóságának jutalmán az elismerés sem maradt el: mert egyházi főhatóságunk méltányolván kiváló érdemeit és tehetségeit, az alesik-kászoni kerület kormányzó főesperesévé nevezé, majd pedig a székes-egyházi káptalanul a tiszt. kanonokság méltóságával tünteté ki őt, az egyházmegyei közvélemény helyeslő tapsai közt! És jól esik itt nekünk konstatálbatnunk a valódi érdemek illetén méltánylását és illetékes elismerését! Mert talán nem sértünk meg senkit, ha kimondjuk, hogy aligha méltóbban viselte valaki közöttünk az egyházi kitüntetés és méltóság jelvényeit, mint viselte ő, ki dignitariusi minőségben is többi alsóbb paptársait mindenha leereszkedő testvérí szeretettel, mondhatnám alázatossággal ölelte keblére, felelősség-teljes hivatalában az igazság és méltányosság elveit szem elől nem tévesztvén el soha.

Említsem-e előtettek, mélyen tisztelt hallgatók! a jeles tanfériut, tanügybarátot? Vagy az ékesen szóló orátorra fordítam becses figyelmeteket, kinek hatalmas dörgő hangjától nemesak ezen és a többi szentegyházaink falai annyiszor visszhangozának, midőn az istenige kétélű fegyverét a szívek-és vesékbe hatólag villogtatá; de a esikvármegyei közélet kitzldhomokja, — a közgyűlések termei is bizonyoságot tehetnek az ő hazafias buzgóságáról, értelmes és tiszta felfogásáról, sepleőtlen jelleméről és azon meleg érdeklődéséről, melylyel az ő kedves székely faja iránt mindenkor viseltetett!

Mindezekről bővebben szólhatnak és szóljanak azok, kik közvetlen tanúi voltak az ő nemes működésének, kik közül még, hála Istennek! sokan vannak itt. Én csak rövid, hiányos vázlatot nyujthaték e hosszú és tanulságos életéről, melynek kellő és megérdemlett méltatása az ő életírójának lesz nemes feladata.

Ennyivel azonban már most emlékének, kötelmemhez tartozónak véltem, hogy kiténjék, miszerint ő mint ember, mint hazafi és mint pap háromszorosan méltó volt azon nagy tiszteletre, melyben őt hivi, barátai, pap-és honfirtársai részesítették, míg itt élt közöttünk, s minek félreismerhetlen jele az a közrésztől is, mely az ő végtisztességén tisztelői részéről ily imponans módon nyert nyilvánulást!

Szeretett atyámfiai! mélyen tisztelt hallgatók! Az áldozópap készen áll bemutatni halhatatlan lelkeért az engesztelés nagy áldozatát ugyanazon oltáron, hol ő is annyszor áldozott az irgalom Istenének! Az anyaföld kitérve tartja már kebelét, hogy nyugalmat adjon hosszú nemes munka után kifáradt testének, hogy ne legyen többé fájdalma, siralma, aggodalma!

Mielőtt azonban a nemes hamvakat átadnók a földnek, jertek atyámfiai és fogadjátok még a sir szeléről is hálás és forró köszönetét az elhunytak, — legelőször is ti kedves hivi! Csik-Szentgyörgy és Bánkfalva nemes községe! azon bizalomért, melylyel őt 31 év előtt megtiszteltétek, midőn lekipásztorotokul választottátok! azon ragaszkodó szeretetért, melylyel évtizedeken át körülvettétek, öregségének napjaiban fogyatkozásait zugolódás nélkül elnéztétek, szomorúságában, fájdalmai közt vigasztaltátok! A jótétemények legfőbb jutalmazója, az ur Isten legyen értejutalmatok! Lelekeért az Urat kérjétek! az ő emléket is, annyi jeles papjaitok emlékei közt, tisztelben tartsátok! Isten legyen veletek!

Szeretett pályatársai az elhunytak! első sorban ti az alesi-kászoni esp. kerület nagytiszteletű papsága, és ti is mindnyájan, kiket ő hozzáugyanazon sz. és nemes elhivatás, és együttműködés kötelékei fűztek, kik az ő leereszkedő barátságának, nemes szívének melegét közelből és annyiszor éreztétek: fogadjátok a távozó bajtársnak utolsó kézszeritását! A kedves neszturnak élete és példája legyen mindnyájunknak oktatására, miként lehet és kell nekünk kettős hivatásunkat, mint az egyház szolgálóinak és a magyar haza polgárainak, összhangzatosan betöltenünk!

Az ő bucsúszava mihozzánk: egytértve, egymást megbecsülve, vivjátok az Úrnak herezait a sz. hitért és igazságért! Az egytértés és szeretet Istenének lelke legyen veletek!

Nemes Csikvármegyének nagytekintetű tisztikara és közönsége, és ti mindnyájan, kiket őhozza a vérnek vagy barátságának kötelékei fűztek, kik daczára e zord időjárásnak az ő végítéletére ide fáradni nem sajnáltátok! fogadjátok az elköltözött nevében, mélyen érzett halánk és köszönetünk nyilvánítását nemes figyelmekéért! Ime egyesek ismét megfogyott e belső székelyföldünkön azon nemes alakok, azon lelkes férfiak száma, kiknek a Gondviselés bizonyára azért nyújtotta hosszúra életét, hogy élő példányai s mintegy mutatónyai legyenek számunkra a mult nagy idők termékeny szellemének, azon szent lelkesedésnek, mely alkotásaiban fáradhatlan munkával rakta le biztos alapjait a jövőendő és már némileg megvalósulni kezdő előhaladásnak. Ime egyik azon antik alakok közül, mielőtt néma sírjába lehanyatlanék, intóleg és kéroleg szól a székely néphez: Alkotásaitokban a mult életrevaló, tiszteletreméltó tradícióit szem elől ne tévesztétek, az ősköztől átöröklött ker. kath. sz. hitet és tiszta erkölcsöket féltékenyen őriztétek, Istent féljétek, a hazát szeressétek, a királyt tiszteljétek! mert ez tartotta fenn ezer évig annyi vész között is e hazát és nemzetet! s csakis így lehet biztos reményünk, hogy a küszöbön álló második évezredben is mint nemzet élni fogunk!

És most a szív meghatottságávnál, a kegyelet igaz érzelmével teszem le drága halottunk! koporsódra az elismerésnek, a hálás tisztelet és szeretetnek babékoszoruját anyaszentegyházunk és édes hazánk nevében, melyeknek te az önfeláldozásig jó és hü fia voltál! —

Honfitársaidnak, e vármegye vezérferfiainak nevében, kiknek a közjóra célzó nemes törekvéseik között a tanács-teremben böles szavaddal és nemes példáddal segítségükre voltál. —

Paptársaid nevében, kiknek az emberiség legfőbb javaiért viselt harcainkban vezéresillagunk és biztató őrszelle-münk valál!

A esik-szentgyörgy-bánkfalvi egyesült hitközség nevében, melynek egy emberöltőn keresztül jó atyja és utmutatója valál az örök életre!

A rokonok és szegények nevében, kiket anyagilag is segélyeztél, fájdalmaikat megnyihitted; könnyeiket letörölted! s végre mindazok nevében, kikkel testileg vagy szellemileg jót tettél, s kik azért most az elválás ünnepélyes perceiben hálás szívvel hullatják könnyeiket koporsódra!

Isten, az örök szeretet legyen a te nagy jutalmad túl a síron! bocsássa meg neked irgalmason, a miket emberi gyarlóságból vétettél: hogy így lelked megtisztulva minden földi szennytől és salaktól, az örök fény és boldogság országában lakozzék a teljes sz. Háromságnak színe előtt, az Isten anyjának Máriának, a magyarok Nagyasszonyának és minden szenteknek társaságában!

Az egykori viszontlátás napjáig, — a boldog feltámasztásig Isten veled! Amen.

TÁRCZA.

Egy nőért.

(Elbeszélés.)

Irta: **Veress Zsigmond.**

(Folytatás.)

IV.

Barsy a legkisebb meghatottság nélkül vette fel az egyházirend szentségét. S ez egész természetes is volt. Ő nem úgy tekintette azt s lelki állapota szerint nem is tekinthette úgy, mint szentséget, mely kegyelmeket közöl az emberrel, hanem ünnepélyes felvételnek tartotta a papirendbe, s előtte csak czeremonia, üres, szokásos czeremonia volt minden.

Az egyházi rend felvétele után haza bocsátották, hogy otthon várja be elhelyeztetését. Azonban dolgai elvégzése miatt egy napig még nem utazhatott el. Most a válás pillanatában inkább foglalkoztatta lelkét a Paula iránt érzett szerelem, mint valaha. Érzelméi a szenvedély viharával törtek ki, lelke megrázkódott s testben s lélekben megtörve vonszolta a hosszú nap lelki viharai alatt elbágyadt testét, a kellemes illattól terhes lengé szellő által végig susogott fák lombjai alatt. Annyi idő óta most örülhetett zavartalanul szabadságának: érezhette a kéjt, melyet a czél elérése természetserüen felkelt az emberben. Ott volt a czélnál, ábrándjai töredéke legalább megvalósulva állott előtte — pedig a legtöbb halandó e szerencsében sem részesülhet, — biztosítva volt állása, tekintélye, a jövőtől nem félhetett; nem a nyomor kacsingatott a távol küdéből feléje . . . s mégis . . . mégis boldogtalan volt. Boldogtalanabb, mint mikor, csak azt látta, hogy ábrándjai egymás után tűnnek el, mint színes szappan-

Buborék: boldogtalanabb, mint midőn a nyomorral kellett küzdenie s szigorú fegyelmet kellett éreznie, melyet merész röpi-
-ű lelke elviselni nem tudott. Boldogtalan volt, mert remény-
-telenül szeretett s hitét elveszítette.

Kétségbe esetten vetette magát az egyik félreeső s-
-tányon egy padra.

A hold szeliden mosolygott le a nyári tiszta égről; a
- lombátor a hold sugarait megszürtte s kísérteties fény lebe-
-gett a fák koronája alatt: a távolabbi részekről vigesevegés
- s zene hallatszott. Oly szép volt az est, mint talán soha. Oly
- esendes a természet, mintha csak Barsy szenvedély-dult lel-
-két akarná lecsillapítani. Minden oly vonzó, oly édes, oly el-
-ragadó, önkénytelenül jön az embernek, hogy hálát rebegjen
- a világ alkotójának s tőle még hosszú életet kérjen, hogy e
- szép világ kellemeit élvezhesse. S mégis Barsynak e vonzó
- környezetben jön a gondolata e világtól megválni.

S ez nem is lehetett máskép.

Neki nem volt mit remélni a földön: lelke sivár volt:
- a szenvedések, ha meg nem törték is, de érzéketlenné tették
- nemesebb behatásokra. Előtte nem volt Isten, nem létezett túl-
-világ. Az Isten atyai szívéhez vezetni ott elvágódván előtte,
- nem maradt egyéb hátra, mint az önköztársa sorhoz fordul-
-nia, s minthogy ez semmi vigasztalót nem mutatathatott fel:
- azt megátkozni. Miért hosszabbítaná meg a létért való kemény
- és fárasztó harcot?

Ha az isteni világkormányzat titokzatos szálai natura-
-lisztikus szövetbe kerülnek s a természet fölötti erkölcsi alap
- a vallásosság, az isteni félelem, s az Istenbe vetett bizalom
- helyét az ész törvénye, az önmagunkba vetett vak bizalom
- foglalja el: akkor nincs mi reményt nyújtson a szenvedő em-
-beri kebelnek: ott a kétségbeesés az egyedüli eredmény, mert
- annyira elvágják maguk mögött a hidat, hogy az isteni se-
-gítségben nem bízhatnak s maguk pedig magukon segíteni
- nem tudnak.

A kik így az Istennel, a világgal s önmagukkal meg-
-hasonlásba jöttek, azok nem tehetnek jobbat, mintha énjöket
- az anyag körfutásának lehető leggyorsabban visszadobják s
- ama világból, hol csak hideg szívekkel, üres kezekkel s foly-
-tonos szenvedéssel találkoztak, minél hamarább szabadulni
- törekednek, hogy ismét azok legyenek, a mik voltak: por
- és semmi.

S ez nem is volt máskép Barsynál sem. Az élet neki
- nem kellett, az neki csak teher és szenvedés volt s a tulvi-
-lág nem nyugtalanította: semmi sem költötte fel benne a
- földhöz való vágyat, s minek tovább kinlódni? Minek szen-
-vedni?

Nem félt a haláltól s nem töltötte el lelkét remegéssel
- a végmegsemmisülés. A gondolatlan hamar megbarátkozott s
- már-már a kivitelről gondolkodott. S midőn a halál gondola-
-tával lelkében nyugtalanul hánykolódnék ülőhelyén: egy len-
-ge női alakot lát közeledni a sétányon. A gyöngye világítás
- mellett csak szabályos alkotású termetét láthatta.

A nő látása újból Paulát jutatta eszébe. Az alak, s mint
- közelebb és közelebb jött, mind inkább láthatóvá vált, s Barsy
- is mind inkább fokozódó kíváncsisággal nézett feléje, míg
- végre felismerte a közeledőben Paulát.

Szíve hangosan dobogott; hevesen ugrott fel, hogy elébe
- fusson, de visszarogyott a padra.

-- Oh, kesérti sors! — tört ki fájdalmasan. Én meg-

halni akarok, nekem halnom kell! Miért juttatod eszembe az
- életet?

Paula esendesen, mélézva közelített. Kezében kis ken-
-dőt tartott, a melyet mindjárt-mindjárt szeméhez emelt. Sirt,
- boldogságát siratta.

S ezt Barsynak látni kellett. Ez több volt, mint a mit
- elbírhatót volna, minden lelki sivársága mellett is könnyei
- előtörték s kétségbe esett arcán végig folyva nagy cseppek-
-ben hullottak alá.

Paula már egész közel volt. Midőn a Barsy zokogását
- meghallotta, kissé megijedve rezzent fel s megpillantva a pa-
-don ülő alakot, hirtelen megfordult s távozni készült.

Barsy az első pillanatban őt távozni engedte, de midőn
- egy kanyarulatnál eltűnni készült, nem tudott már többé ma-
-gával birni s remegő hangon kiáltott föl:

— Paula!

Paula a megszólításra visszafordult. A hangot, a mely
- nevét kiejtette nem ismerte. Bizonytalanul állott egy kis ideig
- helyén s midőn nem látott a sétányon senkit, a padon ülő
- férfit kivül, a ki mint egy halott oly mereven, mozdulatlan-
- ult, csak felízgatott kedélye csalódásának véve a meg-
-szólítást ismét megfordult. Ekkor Barsy újból megszólította.
- Félt vele találkozni, mert tudta, hogy igen könnyen tehet
- Paula szemrehányást neki, ő ezt nem tudná elviselni, de az
- alkalmat is sajnálta elszalasztani, hogy Paulával találkozzék
- először és utóljára, minthogy eddig egymást látták templom-
- ban, utczán, nyilvános helyeken s egymással leveleztek is,
- de szemtől-szembe egymással nem állottak s tán nem is fog-
-nak állani, sem egymáshoz egy árva szót sem szólhatnak.

Az ismételt megszólításra Paula újból megállott s visz-
-szafordult. Erre Barsy is felállott s vontatott léptekkel ha-
-ladt Paula felé, a ki a legnagyobb kétségben volt a törté-
-nendők felől.

Barsy egész közel ment Paulához; szeméit lesütötte, nem
- mert rá nézni.

— Paula! — szólalt meg. — Bocsásson meg!

Többet nem tudott mondani, halk zokogás folytotta el
- hangját.

Paula fölsikoltott, midőn a sáppadt, kétségbe esett ki-
-nézésű férfiban Barsyt ismerte fel. Ő sem tudott szólni, csak
- sirt, sirt keservesen. Volt mit siratniok, mind kettőjüknek.

— Paula! Bocsásson meg! — ismétlé Barsy.

— Oh, Agoston, mennyire szerencsétlenné tett.

— Ne vádoljon, Paula! Szívem túl van feszítve s nem
- bírná meg szemrehányásait.

— Nem, Agoston, nem vádolom, — válaszolt Paula egy
- kissé nyugodtabb hangon, miközben könnyeit törölte. Tudom,
- hogy ön sok mindenféle körülmény által volt szorítva, de
- lássa atyám már már megbarátkozott a gondolatlan, hogy ön
- férjem legyen, s ha a mai végzetes lépést ön nem tette vol-
-na meg, hanem mint ígérte volt, bátran, az utolsó perczen
- is visszalépett volna, úgy most tán az öröm könnyei áztatnák
- arcunkat.

Bármily gyöngéden beszélt is Paula, mégis minden sza-
-va egy tör-szurás volt a Barsy szívébe. S midőn hallotta,
- hogy csak egy lépés volt a boldogságig, a mit ő igen köny-
-nyen tehetett volna meg, kétségbeesése és keserősége a te-
-tőpontra hágott.

— Oh, miért kellett nekem pappá lennem! Miért kellett

oly gyávanak lennem, hogy ígéreteket nem teljesíthettem! Abrándjaim, ábrándjaim! mindig ti vittetek a veszélybe.

Egyszerre mindketten elhallgattak.

— És nyilvánította atyja, hogy mégis ide adta volna a kegyed kezét, ha föl nem szenteltetem magamat? — kérde Barys kis szünet után.

— Határozottan nem, csak oman következtetem, hogy rendkívül boszús volt ma egész nap s tolyton azt hányta szememre: ezért lehetett hü hozzá, látod mondtam, hogy így lesz.

— Oh, de mit tehettem volna mást!? Gondolja csak meg Paula, midőn ott állok a csebzől, midőn megélehetésem biztosítva van; eléggé jövedelmező és biztos állásom van s csak egy lépést kellett még, s ezen fölül egész életemen át a nyomort kellett éreznem, hogy tehettem volna, hogy akkor azt a lépést ne tegyem meg?

— Értem, értem, felelt leverten Paula.

— De hát ba most azt mondanám, hogy oda hagyom állásomat s akkor . . .

— Nem: ismerem atyámat, ő nem egyeznék abba bele, — szakította félbe Paula.

— De hát mit tegyek? Adjon valami tanácsot.

— Legjobb lesz válni örökre, hogy ne nehezítsük egymás helyzetét.

— A fájdalom örülté tesz.

— Ön pap, keressen a vallásban vigaszt.

— Ott már nem lelek, késő minden, válaszolt Barys. De van egy menedékem: a halál. Ez a legjobb barát, ez megszabadít mindentől: midőn véletlenül erre lüzte kegyedet bűja, akkor is vele foglalkoztam.

Paula rémülten takarta keudőjébe arcát.

— Ne, ne Agoston, azt ne tegye, ki tudja mit hoz a jövő

— Kegyed biztat?

— Nem biztatom részenről, de mégis ki tudja mit hoz a sors.

— Értem . . . válaszolt Barys egyszerre megváltozott arc kifejezéssel. Tehát élni fogok. Küzdeni, szenvedni; élettem nem ismeretlen a szenvedés; már hozzá vagyok szokva, de bármi áron is gazdagnak kellennem s akkor akkor

Szavait nem zárta be: Paulához ugrott, kezét megragadva ajkához vonta s felugorva gyorsan távozott. Buesú szó nélkül látszott távozni, de mégis megfordult még egyszer s esököt intve Paula felé vissza szólt:

— Isten Önnel . . . de nem örökre!

S e szavakkal eltűnt Paula szemé elől.

(Folyt. köv.)

Kisebb közlemények.

Megnyitó beszéd,

melyelyel ft. Murányi Kálmán a feleséki espereskerület tavaszi koronagyűlését megnyitotta.

Fő és Nagyontisztelendő Plebános és segédlelkész urak! Mélyen tisztelt koronagyűlés!

A mindnyájunk sorsát atyai bölcs gondviselésével intéző és életünket irgalmasan fenntartó Istennek jószágos kegyéből megértük ez idej tavaszi koronagyűlésünket is.

Jól esik lelkennek, hogy ezuttal tanácskozásunkat itt a Muzsák előcsarnokában és falai között ezen intézet bölcs és tudós vezetőjének, igazgatójának vendégszerető házában tarthatjuk meg, ki ámbárha majdnem három évtized óta a miénktől ugyan különböző, de nem kevésbé fontos és magasztos munkatéren működik is, oly buzgalommal, odadással és szép sikerrel, melylyel az egész megyei papságra diestényt sugározgat, mégis e különböző működési tér soha közötté és a lelkészkező papság között válaszfalat nem képezett azért, mert eltekintve a barátságos papi collegialitástól, minden nevezetesebb mozzanat és actusnál fényes jeleit adta a lelkipásztorkodó papság ügyei iránt való meleg érdeklődésének.

A mai nap is ennek örvendetes és kedves tanubizony-sága.

Fogadja azért előzetesen is ezen koronagyűlés alkalmából a szíves köszönetet, melyet én itt a magam és a fő kerületi papság nevében is tolmácsolni szerencés vagyok.

Uraim! Rövid hat hónap választ el az elmúlt őszi gyűlésünkétől; de ezen rövid idő alatt is oly fontos mozzanatok és tények merültek fel egyházpolitikai életünkben, melyek örömmel, de sok fájdalommal is töltik el szívünket, s melyek megérdemlik, hogy kiválóan reájok irányozzuk figyelmünket.

A mi minket az erdélyi egyházmegyének missionárius szerű és többnyire szorult anyagi viszonyok között tengődő papjait legközelebről mint örvendetes esemény érdekel és világstíjjes örömmel tölt el, az azon soha eléggé meg nem hálálható főpásztori magas kegy és jószág, mely szerint Püspök Urunk ő Nmgá nagy és személyes áldozatot árán a Congrua-ügy rendezését ismét egy lépéssel előre vinni s ezen az erdélyi egyházmegye történetében korszakot alkotó jótékony-sága által is, nemesak magának aere perennius emléket állítani, de az utódokat is örök hálára kötelezni méltóztatott.

És éppen azért a fűi szív és hódolat legszentebb és melegebb érzelmeivel mondok itt a fűdő koronagyűlés színe előtt hálát Ő Nagyméltóságának ezen páratlan atyai bőkezű-ségeért azon szívből fakadó imaszerű fohász kíséretében, miszerint a jó Isten ő Nagyméltóságának közhasszu tevékenységű életét egyházmegyének javára, minden jóknak örömeire még hosszúra nyújtani méltóztassék.

Erosen hiszem, hogy a jó Isten a szívnek alázatosságából és őszinteségéből fakadó ezen imát meg fogja hallgatni, hiszen az apostol szavai szerint is: „Isten a jókedvű adakozót szereti.” II. Cor. 9. 7.

Ezzel kapcsolatban bátor vagyok egyszersmind indítványozni, miszerint in tesseram filialis gratitudinis ezen koronagyűlésből a jegyzőkönyvhöz esatolandó hálafőirat intézessék Püspök ur Ő Nmgához, melynek szerkesztésével a kerületi főesperes és jegyző megbízatnék.

Ámbár szerény véleményem szerint a szó teljes értelmében vett politika, mely a mellett, hogy a netalán lappangó szenvedélyeket felkavarja, némelyeket idegesekké tesz s éppen azért kellemetlen discussiókra nyújt alkalmat, s mely különben is hálátlan munka, nem tartozik a koronagyűlés egyházi vonatkozású tárgyainak tanácskozó keretébe, mégis, mert nemesak én, hanem sokan és a korrekt katolikus sajtó is, ez által katolikus egyházi állapotaink, ügyeink jobbra fordultát vélte és remélte, örvendetes eseményül jelezhetném Tisza Kálmánnak, a katolikus papságot végig szerző s az Ap. Királyt is félvezető aradi és kishéri beszédék szerzőjének, ki

mint kormányelnök és kálvinista vallásfőnök egyházi ügyeink iránt 15 éven keresztül mondhatni semmi jóakaratot és indulatot nem tanusított s ki első Kovácsolta a törvényt, mely most a katolikus papságra bilineset készül rakni, a kormányhatalomtól megválását, vagy, hogy nevén szólítsam a gyereket: bakását -- örvendetes eseményül jelezhetném, mint említém ezt, annál inkább, mert a kormánynak, melybe előbb a pápai rendelet kiténtetett, tehát korrekt kath. gondolkodású és esetkevéstinek vélt Csáki Albin gróf jelölt volt, s kinek kultuszminiszteri működéséhez sok jó reményt fűzött a magyar kath. egyház -- a kormánynek élére egy ősi kath. főúr lépett, ki a napot, melyen magát a magyar parlamentbe bemutatta, az által tette megzétessé, hogy ezután a miként ezt nemcsak liberális lapok, de a „Magyar Allam“ is közölte -- az egyetemi templomba ment, hogy ottan működésére Istennek áldását és segélyét kikérje.

Azonban a sok szép reményt a legkeserűbb esalódás váltotta fel. „Filiu matris meae expugnaverunt me“. Csakhamar megjelent a febr. 26-iki rendelet, mely a hitű kath. papságot vérig sérti és bilineset készül rárakni.

Ezen rendelet országszerte nagy izgatottságot szült a magyar kath. papság és hívek körében. Nmgv Püspökeink, mint Sionunk első hívatott őrei egybegyűltek az ország szívében, hogy az egyház szabadságát a jogbitörások ellen megvédelmessék: az alsó papság szintén nem maradt tértelenségben, s esperesi kerületenkint megindultak a tiltakozások a febr. 26-iki rendelet ellen.

Ugy hiszem, fűdő koronagyűlés! miszerint a felesiki esperesi kerület papsága a mai gyűlés alkalmával szintén csatlakozik a többi testvér kerületekhez és a „Magyar Allam“ hasábjain tiltakozni fog a febr. 26-iki rendelet ellen, mely tiltakozásában addig is, míg ez ügyben Róma dönt -- hangsúlyozni fogja, miszerint:

a) A febr. 26-iki rendeletet, mely a kath. lelkiismerettel ellenkezik, tekintetbe nem veszi.

b) Miért is a vegyes házasságokból született gyermekeket ezután is épugy megkereszteli, miként azt eddig tenni szokta.

c) A végzett keresztelést anyakönyveibe ezután is épugy bevezeti, mint eddig azt tette.

d) A miniszteri rendelet által sürgetett rendes anyakönyvi kivonatot a protestans pástornak ki nem adja és ha az első pontban érintett magatartása miatt a világi hatóság pénzbírságot róna ki, azt önkényt lefizetni nem fogja.

Az országgyűléshez petítiót fog intézni, mely szerint az 1868-ik évi 53 t. ez. az isteni és természeti jog szellemében való módosítását fogja sürgetni, hogy így Krisztus anyaszentegyháza lerázván a rabság bilineseit, valahára ismét szabadon leheljen s tevékenységét újra egész terjedelmében megkezdhesse.

Mert méltó lelki aggodalommal tekinthetjük azt, hogy mióta a protestantizmus kedvező eszme lön s magasabb körök és hatalom pártolásaira talált honunkban, mely az egyház esalhatatlan tekintélyét lerombolni törekszik, e peresztől fogva a társadalom kebelében egy szörny kezd növekedni, mely a szív nyugalmát és boldogságát felemészti -- oda juttunk, hogy:

Miként a kereszténység első éveiben az apostolok a Megváltó parancsának engedelmeskedvén, megjárták a világ-

részeket Isten országának terjesztése végett, ezen apostoli buzgalom lánghevétől indítatva kell nekünk is kűzdeni az egyházért és annak igazságaiért, jól tudván, hogy csak az egyház képes a társadalmat gyökerében meggyógyítani, megdönteni a rend- és békeellenes elveket és törekvéseket, átalakítani az erkölesileg megromlott világot, megállapítani a hitnek tekintélyét, mely nélkül sem egyház, sem vallás, sem társadalom nem létezhetik.

Ezek után szabadjon a fűdő koronagyűlés becses figyelmét még a következőkre tisztelettel felkűvni:

Mai tanácskozásunk sorrendjén az 5-ik pont alatt említetik: „Az egyházi vagyon kezeléséről szóló püspöki magas kör- és szabályrendelet érvényesítése.“

Miként én a felesiki esperesi kerületben az egyházi vagyonkezelési viszonyokat ismerem, úgy tudom, hogy ez a maga nagy részében a püspöki kegyelmes rendeletek értelmében történik, azonban vannak némely helyt mégis kívánni és tenni valók. Az elmúlt ápril 23. és 24. megtartott transzmisszió alkalmával kűtűnt, hogy némely kötvények szabálytalanul vannak kiállítva, vagy pedig adós vagy kezesek időközben történt elhalálózása miatt megújítást igényelnek vagy pedig az 50 frlon felűli tőkék nincsenek betáblázva.

Ez okon Püspök ur Ö Nnga ezidei máj. hó 1-ról 1886 sz. alatti kegyelmes leiratában az előd felelősségét fentartva utódot a hiányok pótlására kötelezi, nekem megparancsolni méltóztatik, hogy a magas körrendeletek végrehajtásáról a folyó évi esperesi vizsgálás alkalmával szerezzek magamnak meggyőződést s az eredményről tegyek jelentést. Sziveskedjenek a jövő esperesi látogatás alkalmával mindnyájan ezen körülményre figyelemmel lenni, valamint arra is, hogy a legmélyebb tisztelettel említett kegyelmes leirat szerint letkésztározások alkalmával jövőre az átadó leltárakhoz az adósok rovatos kimutatásának hűteles másolata is melléklendő lesz. Továbbá sziveskedjenek jövőre váltóra nem köleslőzni, a kezesekre nézve pedig arra figyelni, hogy azok irástudók legyenek, mert tagadás esetén a néviróval figuráló kezeseket a törvény nem kötelezi fizetésre.

Továbbá:

A kerületi koronagyűléseken hozott és főpásztori kegyelmes megerősítéssel ellátott határozatok kivétel nélkül mindenkire kötelezők. Az elmúlt 1888 évi október hó 23-án Csik-Szt.-Tamáson megtartott ősz koronagyűlésen a meghívó 6-ik pontja értelmében következő határozat hozott:

„Tekintve a sok és nagy lelki kárt, melyekkel a vasár és ünnepnapokon lakmározások össze szoktak lenni kötve, sokakat visszatartva a délelűtti isteni tisztelettől, a kerületi papság egyhangulag kimondja -- hogy innen túl vasár- és ünnepnapokon esketni nem fog.“

A kerületi papságnak ezen határozatát a Nagyméltóságú Püspök ur 1888 márczius 13-án 3590 sz. alatt magas leiratával jóváhagyó tudomásul venni méltóztatott.

Méltóztatassanak mindnyájan ezen körülményre figyelmet fordítani, annál is inkább, mert találkozhattak némelyek, kik a koronagyűlésnek ezen határozatára nem voltak tekintettel, a mi által azon paptársaik, kik ahoz ragaszkodtak, mint kellett is, híveik előtt zavarba hozták.

Nekem is már kétszer mondták híveim: „Hát másutt miért szabad?“ Az ily kérdésre aztán nehéz felelni.

En részemről még hétköznapokon sem esketek délután,

mikor a násznép rendszeren jól bepálinkázva jelenik meg. Nálam mindig a délelőtti órákban és soha szent mise nélkül eseketés nem történik — pedig ezelőtt éppen ellenkezőleg történt. De már meg is szokták a hívek az új rendet.

Tartsuk is fenn az ősi szép szokást, hogy az esketési szent mise előzze meg, hiszen az által az esketési actust is fontosabbá, s mintegy magasztosabbá teendjük.

(Folyt. köv.)

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Személyzeti.** Püspök ur ő Nagyméltósága Pál Antal gyfvári főgymn. tanárt és szentszéki jegyzőt a Bathiyani-intézet segédörvé, Dr. Balázs András brassói káplánt a papnöveldebe az egyházi történelem és jog tanárává s philosophiai tanulmányi felügyelővé, Dr. Vass Albert kerezfalvi káplánt ugyanoda a dogmatica és philosophia tanárává nevezte ki, megbízva őt mint bejáró óraadó tanárt a helybeli főgymn. 7 és 8. osztban is a bölcsészeti tanításával. Haydn Hugót a brassói főgymtól a csiksomlyói, Wiedner Gyulát a csiksomlyói főgymtól a gyulafehérvárihoz helyezte át tanárnak. Billinszky Lajos ujmisés papot pedig brassói káplánnak nevezte ki. — Az új kinevezésekhez és az új kollegáknak ösztínt gratulálunk.

— **Piskiben** Nagy BoldogAsszony napján az ünnepi misét Kegyelmes Püspök Urunk Ő Nagyméltósága mondotta: segédkezni lerendelte udvari papjait és lapunk szerkesztőjét is. 18-án. Királyunk Ő Felségének születési évforduló napján, szintén Ő Nagyméltósága szándékozott volt pontifikálni, de ezt időközben beállott gyöngékedése nem engedte meg. Ő Nagyméltósága Piskibe ugyan nyaralni ment, de nem pihenni: a folytonos munkával ugy kifárasztotta magát, hogy a lehvott orvos Dr. Setz ágyba parancsolta, de az ágyban sem pihen, hanem ottan is ugy végi püspöki nehéz teendőit, mint dolgozó asztala mellett. Az irt szép napon tehát Ő Nagyméltósága helyett oldalkanonokja Ngos Bálint Károly ur pontifikált. Ugyancsak ezen a napon Ő Nagyméltósága Királyunk Ő Felségének tiszteletére a Swoboda-féle vendéglő fényesen kidíszített nagy termében nagy lakomát adott, a melyre a helyi hivatali karokon kívül a vidék előkelőségeit is meghívta, köztük Boursi altábornagy urat. A lakoma alatt az ünnepi felkösöntőt Ő Felségére a házi gazda Ő Nagyméltósága megbízása folytán Bálint Károly oldalkanonok ur mondotta, a melyet mindnyájan felállva hallgattunk végig, lelkesen éljenztünk meg, rá a mozsarak löttek és a telepi zenekar a hymnust játszotta. Megjegyzendő, hogy már előző este az állomás és a telep több épületi felbongoztatattak, díszesen kivilágítottak, és a telepi zenekar közreműködésével Paulé állomásfőnök rendezése mellett ünnepies körmenet tartatott, a mely a püspöki nyaraló előtt pihenőt tartva több ideig jártzott, a mig végre lelkes éljenzések között vonult tovább. Ő Nagyméltósága oly figyelmes, hogy nem véte tekintetbe pihenést kívánó állapotát, Piskibe való érkezése után titkára és az én kíséretemben a telepi hivatalfőnökök mindenikét magas látogatásával tisztelte meg: a papságot minden ünnepi napon asztalához hívja, én pedig nyiltan kérkedem vele, hogy a mig Piskiben voltam, állandóan mindig Ő Nagyméltóságának voltam rendkívüli kegyességgel fogadott vendége. Az Isten állítsa helyre Ő Nagyméltósága — különben a gondos ápolás mellett már javulni kezdett egészségi állapotát.

— **A három legközelebbi ünnepet** a püspöki székvárosban is illő kegyelettel ülték meg. A mi különösen Ő Felsége születési évfordulóját illeti, előző este kivilágítás, zenélés, magán a napon pedig ágyuzás és templomozással ünnepelt a város. Az ünnepi misét Ngos Dr. Barts Ferencz nagyprépost ur pontifikálta, melyen a helyi különböző testületek mind jelen voltak. — Szent István napját megelőző este is a város és a vár nyiltabb terei mind kivilágítottak, nevezetesen a papnövelde, a Szent Istvánról nevezett finóvelde, a kir. törvényszék, többen a tanári lakok közül és a posta utca egészen, a világitás késő estig tartott és nagy közönség szemlélte gyönyörködve benne. A városnak főbb tereit pedig a fizoltó zenekar válogatott darabok muzsikálásával járta be. Ünnep napján a misét Ngos Bálint K. apátkanonok ur mondotta, az ünnepi szentbeszédet pedig Kóródy Péter theologiai tanár tartotta a vallásos bazafiságról, tiszta felfogással, átható értelmességgel és szónoki emelkedettséggel beszéve végig valóban szép tárgyáról. A templomban a nagyszámu közönség között jelen volt a hadgyakorlatokról íthton maradt katonai tisztakar, a városi hatóság, a törvényszék és kir. ügyészség és más hivatalok. Meg is érdemli Szent István király. Hadd terjedjen az ő tisztelete!

— **Görgény-Szentimréről** lapunknak írják, hogy ott Ur színe változásakor a buesut szokásos fényvel ünnepelték meg. Majdnem az egész — ugynevezett — „szent föld“ összejött oda körmenetileg. A misét Föt. Csiky Péter közsvényes-remetei esperes-plebánus ur mondotta, a szentbeszédet pedig Tompos Mátyas szászrégeni derék káplán tartotta. Ezen buesunak nagy a jelentősége, mert Görgény nagyon vegyes vallásu népek közé van ékelve. Ugyanott Ő Felsége születési évfordulóját is fényesen ünnepelték meg. Az ünnep előestéjén a gyönyört felkésű „Rákóczy“ hegy kivilágítva valóságos fényárban uszott, a hegedű kedves hangja folytonosan szólt, a nép pedig szakadatlanul éltette a királyt. A főbb helyeken nemzeti lobogók lengettek. 18-án d. e. 9 órákor az udvari kastélynak virágokkal gazdagon feldíszített kápolnájában „Te Deum“ mal egybekötött ünnepies isteni tisztelet tartott, a melyre az ott levő hivatalos testiletek és a nép is nagy számmal jelent meg.

— **Szent-István nap Szász-Sebesben.** A szászsebesi róm. kath. hitközség e beesés nap utján köszönetét fejezi ki a helybeli műkedvelő-egyesület azon érdemes tagjainak, kik a „Szent István“ napi ünnep alkalmával az isteni tiszteletet magasztos énekökkel, oly kedvessé s emlékeztetessé tették. A fő érdem első sorban Dör Friczi kisasszonyt illeti, mint ki széles körben ismert kedves hangjával oly magasztosan énekelt: „Isten áld meg a magyart,“ ugy szintén: Tellman Adél és Hadler Luiza kisasszonyok is egész odaadón segédkeztek. Azonban az örüasi rész Vanderstein Mór urat illeti, mint ki megnyerő modorával a szíves közreműködőket megnyerte. Veinhöld Károly, Binder Márton, Rácz István, Réti Zsigmond és Schneider Frigyes urak is közre működtek. Nagy köszönet nekik! Szászsebesben szokatlan volt eddig az ily ünnepélyes Sz. István nap, de megteremtette azt Michei Béla rendőrkaptány ur; hazafüni köszönet nek. S ezen ünnepélyen nem csak minden hivatalok, hanem számos hívők is megjelentek. Mig Magyarországnak ily lelkes fiait és leányait vannak, rabigába nem dülhet. — A szászsebesi róm. kath. hitközség nevében. — Szász-Sebes 1890. aug. 21.

O z s v á t h M ó z e s, tanító.

— **Pályázat.** (34.) A besztzercei (Besztzerce-Naszód-megye) róm. kath. elemi iskolánál megüresedett tanítónői állomásra pályázat hirdettek. — Ezen állomás összes évi járandósága 450 frt o. é. és pedig: utólagos havi 25 frt. o. é. és évnegyedes 37 frt 50 kr. o. é. részletekben. — Oktatási nyelv: német-magyar. A pályázók siessenek kellőleg: keresztlevél, képesítési okmány, alkalmazási, erkölcsi és egészségi bizonyítványokkal felszerelt kérvényeiket f. ev augusztus 27-ig alulírtok beküldeni. — Besztzercen, 1890. augusztus hó 14-én, Décsesi Péter, t. főesperes-plebános és iskolaszéki elnök

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: PAL ISTVAN.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, KÓRÓDY PÉTER, PÁL ANTAL, ZLAMAL AGOST.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. nyomdában Gyulafehérvárott.